

NEWSLETTER SZIF

STÁTNÍ ZEMĚĚLSKÝ
INTERVENČNÍ FOND

LEDEN / ÚNOR 2026

01

Martin Šebestyán:
Chci vytvořit stabilní prostředí,
ve kterém mohou zemědělci
rozvíjet své podnikání

Osevní schémata jako
spojenci dobrého hospodáře

Na rodinné farmě ProFarm Blatnice
se inovací nebojí

ARIA 2025: inspirace a zkušenosti
pro zemědělství budoucnosti

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

snižování administrativní zátěže není fráze, ale cíl, kterého lze dosáhnout jen poctivou revizí pravidel a odvahou škrtnat vše, co už postrádá smysl. Věřím, že právě tam leží největší příležitost, jak ulehčit život nejen zemědělcům, ale i úřadům, které s nimi denně pracují. Nové zásady proto stavíme na jednoduchosti a respektu k praxi — zemědělci sami nejlépe vědí, jak hospodařit a co jejich půda potřebuje. Naší rolí je vytvořit jim prostor, ne překážky. Pokud se nám podaří odlehčit systém od nadbytečných povinností, otevřeme cestu k větší jistotě, stabilnějšímu podnikání a prostředí, které bude více podporovat než svazovat. A to je směr, který má smysl.

Martin Šebestýán,
ministr zemědělství

Obsah

Aktuality	3
Martin Šebestýán: Chci vytvořit stabilní prostředí, ve kterém mohou zemědělci rozvíjet své podnikání	6
Grüne Woche: české kvalitní potraviny v centru pozornosti	10
Osevní schémata jako spojenci dobrého hospodáře	12
Staré plodiny, které se vyplatí vrátit na česká pole	16
Na rodinné farmě ProFarm Blatnice se inovací nebojí	18
Jarním květinám se daří tam, kde člověk s přírodou spolupracuje	23
ARIA 2025: inspirace a zkušenosti pro zemědělství budoucnosti	26
Národní zemědělské muzeum Praha	30
Filírovaný pštosí steak, pyré z pečeného pastináku a marinované cibulky s glazo- vanou mrkví a omáčkou z piva	34
Chystáme	36

Newsletter SZIF

Vydává: Státní zemědělský intervenční fond **Periodicita:** dvouměsíčník

Měsíc vydání: únor 2026 **Redakce:** Oddělení tiskové, SZIF

Foto: archiv SZIF, MZe, ASZ, ARIA a Pro-farm; Depositphotos

Infolinka: +420 222 871 871 / info@szif.gov.cz / szif.gov.cz

Najdete nás také na:

Aktuality

Ministerstvo zemědělství bude letos hospodařit s 63 miliardami korun

Ministerstvo zemědělství bude letos hospodařit s rozpočtem 63 miliard korun. Resort pokryje mandatorní výdaje na kofinancování evropských investičních programů, posílí investice do vodního hospodářství o 800 milionů korun a do lesnictví o 600 milionů. Díky vnitřním úsporám 750 milionů korun se navýší také prostředky na národní dotační programy. Celkem tak zemědělci, včelaři, ovocnáři nebo potravináři získají 4 miliardy korun. Významná část podpor půjde na zlepšení podmínek chovu hospodářských zvířat a na zpracování zemědělských produktů s cílem zvýšit domácí přidanou hodnotu.

Priority ministra Šebestyána

Ministr zemědělství Martin Šebestyán představil priority svého resortu pro nadcházející roky. Zaměřit se chce na posílení domácí produkce potravin tak, aby se v Česku více zpracovávaly vlastní suroviny a méně se vyvážely základní komodity. Plánuje zjednodušit podpory pro potravináře, snížit byrokratickou zátěž a posílit férové podmínky na trhu. Mezi další cíle patří ochrana půdy, podpora zpracování dřeva, rychlejší příprava strategických vodních děl i zřízení potravinového ombudsmana. Ministerstvo chce také podpořit venkov a zlepšit životní podmínky hospodářských i zájmových zvířat. Společně s obcemi MZe podpoří i komunální aktivity a zájmové činnosti občanů a spolků.

Na národní dotace půjdou letos 4 miliardy

Ministerstvo zemědělství letos zemědělcům, potravinářům a rybníkářům poskytne z národních zdrojů 4 miliardy korun, což je více, než kolik šlo na národní dotace loni. Velká část podpory se zaměří na zlepšení podmínek v chovech hospodářských zvířat a na jejich dobrý zdravotní stav. Příspěvky ze státního rozpočtu také vylepší zpracování zemědělských produktů nebo ozdravování polních plodin. Do živočišné výroby směřuje celkem 2,89 miliardy korun, do rostlinné výroby 528 milionů, do potravinářství 363 milionů a na ostatní aktivity 216 milionů korun. Nově se otevře program na podporu zpracování zemědělských produktů.

Rozšíření možnosti podpory agrolesnictví a zjednodušení zalesňování

Ministerstvo zemědělství připravilo aktualizaci dvou nařízení vlády. Umožní nově kombinovat dotaci na agrolesnictví s podporou na biopásy, zatímco druhý materiál zjednodušuje administrativní postupy u zalesňování zemědělské půdy. Cílem změn je zvýšení biodiverzity, sjednocení legislativy a snížení byrokratické zátěže pro žadatele. Změna přichází po několika letech zkušeností s agrolesnictvím z podnětu zemědělců, cílem je přinést do hospodaření větší flexibilitu. Podle předpokladu bude v roce 2026 agrolesnická podpora v celkové výši více než 250 milionů korun poskytnuta na plochy přesahující 5 000 hektarů.

Nový program pro vlastníky lesů

Ministerstvo zemědělství připravilo pro vlastníky lesů nový program, který jim umožní sdružovat se do spolků a být tak konkurenceschopnější. Vlastníci lesů nebo obce vlastníci lesy se letos budou moci domluvit na založení spolku, družstva nebo svazku obcí. Od příštího roku jim MZe poskytne na sdružování podporu ve výši až 93 milionů korun. Nový program je součástí podpory poskytované na hospodaření v lesích a myslivecké činnosti, které letos dosáhnou 2,2 miliardy korun. Nový příspěvek reaguje na roztržitěnou vlastnickou strukturu lesů v ČR, která vyžaduje posílení nejen odborné správy lesa, ale i dostupnost lesnických služeb a přístupu na trh se dřívím.

Startuje 17. ročník soutěže Regionální potravina

Ocenění Regionální potravina opět získají nejkvalitnější zemědělské nebo potravinářské výrobky, které zvítězí v krajských soutěžích. Soutěž v jednotlivých krajích České republiky právě startuje. O značku, která se udílí na čtyři roky, se mohou ucházet pouze mikro, malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Soutěží se v devíti kategoriích a v každé z nich vítězí pouze jeden výrobek. Vloni se soutěže účastnil historicky nejvyšší počet potravinářů a zemědělců, celkem 496 výrobců s 1 911 produkty. Ocenění Regionální potravina získalo napříč kraji 114 výrobků. Podle výzkumu STEM/MARK z února 2026 je Regionální potravina druhou nejznámější značkou kvality hned po značce KLASA. Důvěru v kvalitu potravin potvrzuje 8 z 10 Čechů a 7 z 10 je ochotno si za tyto oceněné potraviny připlatit.

SZIF začal vydávat rozhodnutí k těmto opatřením Jednotné žádosti:

- ✓ **Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP)** – podpoří celkem 24 749 žadatelů, kterým se rozdělí více než 4,6 miliardy Kč.
- ✓ **Dotací titul CIS bahnice, kozy** – pro 2 070 žadatelů je připraveno celkem téměř 61,5 milionu korun.
- ✓ **Doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce** – podpoří 1 200 žadatelů. V rozpočtu je pro ně připraveno více než 114 milionů korun.
- ✓ **Dotace v opatření Mladý zemědělec – dobíhající** – mezi 716 zemědělci se rozdělí téměř 55,5 mil. korun.
- ✓ **Základní ekoplatba** – pro 24 037 žádostí je připraveno celkem přes 5,5 miliardy korun.
- ✓ **Ekologické zemědělství** – požádalo 5 385 farmářů, pro které je připraveno téměř 2,3 miliardy korun.
- ✓ **Opatření CIS bílkovinné plodiny** – mezi 8 613 žadatelů se rozdělí přes 404,6 milionu korun.
- ✓ **Dotace na péči o založený agrolesnický systém** a dotace na péči a náhradu v rámci **Zalesňování** – je přijato celkem 229 žádostí za 32,7 milionu korun.

Zákaz dlouhodobého uvazování psů

Státní veterinární správa a Ministerstvo zemědělství upozorňují chovatele, že od ledna 2026 platí v Česku zákaz dlouhodobého uvazování psů, který nově zákon označuje za týrání. Povoleno je jen krátkodobé uvázání pod dohledem během nezbytných úkonů, například během čištění chovného prostoru, krmení nebo ošetřování. Výjimku mají pouze policisté a armáda při výcviku služebních psů. Za nelegální držení psa na trvalém úvazu nyní hrozí správní řízení a pokuta až jeden milion korun.

Proběhl 8. ročník konference Pestrá krajina

Konference Pestrá krajina pořádaná Asociací soukromého zemědělství ČR se uskutečnila 12. 2. 2026 v aule České zemědělské univerzity. Součástí programu bylo slavnostní vyhlášení oceněných farem za rok 2025. Odborná porota vybrala šest zemědělských podniků, které realizují opatření podporující zadržování vody, druhovou pestrost či obnovu krajinných prvků. Ocenění získaly tyto farmy: Chumecký mlýn, Rodinná farma Helmovi, Biokrava s.r.o., Statek Zbyslav, Vitenplant – květinová a bylinková biofarma a Rodinná farma Nováčkových – Farma ve vsi. Akce proběhla za účasti řady významných hostů a navázala na dlouhodobé úsilí sedláků, kteří svým hospodařením aktivně zlepšují stav krajiny.

Martin Šebestyán: Chci vytvořit stabilní prostředí, ve kterém mohou zemědělci rozvíjet své podnikání

České zemědělství stojí na lidech, kteří mu věnují maximum svého času i energie. Zeptali jsme se proto ministra zemědělství Martina Šebestyána, jak chce jejich práci podpořit, co plánuje změnit ve prospěch farmářů a proč je pro něj důležité vidět jejich každodenní realitu přímo na farmách.

Pane ministře, kdybyste měl popsat stav současného zemědělství, jak byste ho charakterizoval?

Naše zemědělství je na vysoké úrovni z pohledu technologií i moderních přístupů, ať už je to otázka precizního zemědělství, nebo využití technik ekologického zemědělství. Zároveň ale není celý systém úplně ideálně nastavený a promyšlený. Česká republika je totiž hlavně vývozcem základních zemědělských komodit, jako jsou obiloviny, živá zvířata, zástavový skot nebo část mléčné produkce, a zároveň jsme výrazným dovozcem potravin.

Zásadní je, že má české zemědělství nízkou intenzitu živočišné výroby, která se pohybuje kolem 0,38 až 0,4 velké dobytčí jednotky na hektar. Průměr v Evropské unii je přitom zhruba dvojnásobný, mezi 0,8 a 1, a v některých západních státech dosahuje intenzita i více než 2 až 3 VDJ na hektar. To znamená, že naši zemědělci mají vzhledem ke struktuře hospodaření nižší tržby a vyšší míru závislosti na dotacích.

Mnoho let jste byl zaměstnancem SZIF, později i jeho ředitelem. Hodí se vám nyní tato zkušenost?

Díky tomu, že v sektoru působím dlouhodobě, mám velmi dobrou znalost celého prostředí. Znam většinu zemědělců, a to jak prostřednictvím jejich organizací, tak i osobně, stejně jako řadu potravinářů. Velkou výhodou také je, že dobře znám tým na ministerstvu i vedení řady podřízených organizací, takže se nemusím dlouze seznamovat s tím, jak zde věci fungují. Mimochodem mě pobavilo, že jsem nyní po nástupu na Ministerstvo zemědělství dostal vstupní kartičku se stejným číslem, jako jsem měl v roce 2000, když jsem tady začínal.

A teď po dvou měsících ve funkci, změnil se váš pohled na něco? Překvapilo vás něco?

Nic zásadního mě asi nepřekvapilo. Většinu věcí jsem znal dopředu a věděl jsem i to, že bude problém s rozpočtem. Takže žádné velké překvapení.

Ve svých prioritách hodně zmiňujete soběstačnost a podporu zpracovatelů. Jaké konkrétní kroky budete podnikat?

Rád bych zdůraznil, že když mluvím o soběstačnosti, nemyslím tím, že by Česká republika měla být stoprocentně ve všem soběstačná. Tak to není a ani to není můj cíl. Naše komoditní soběstačnost, jak ji uvádí Český statistický úřad, je poměrně vysoká a přesahuje 75 %. Na druhou stranu skutečná potravinová soběstačnost, tedy to, co máme reálně na talíři, se propadá k 50 %. Tím přicházíme o pestrost a ochuzujeme se o přidanou hodnotu a o příjmy, které by zůstávaly v české ekonomice, pokud bychom více zpracovávali doma.

A tohle chci postupně změnit. Přál bych si, aby se část zemědělců vrátila k živočišné výrobě, a zároveň potřebujeme posílit zpracovatelské kapacity, abychom naše živá zvířata nebo mléko nevyváželi ke zpracování do zahraničí. Základními prioritami tedy je živočišná výroba jako taková, v rostlinné výrobě zejména tzv. citlivé komodity a podpora komodit s vyšší přidanou hodnotou.

Hodně se mluví o snižování administrativní zátěže. Mohou se zemědělci těšit na nějakou úlevu?

Doufám, že úlevu časem pocítí nejen zemědělci, ale také kolegové na úřadech. Z vlastní zkušenosti vím, že když rok co rok pracujete na těch samých zásadách a pravidlech, máte tendenci je rozšiřovat, místo abyste je zjednodušili. Ne vždy si člověk sedne a opravdu si celou metodiku projde, vyčistí a odstraní to, co už tam být nemusí. Kdysi jsme s kolegy na SZIF dokázali seškrtnat desítky procent obsahu metodických pokynů a myslím, že takové „úklidy“ je potřeba dělat pravidelně. Tam jsou podle mě velké rezervy.

Ted' při přípravě nových zásad a pravidel k tomu chceme přistoupit právě tímto způsobem a uvidíme, o kolik to budeme schopni zestříhat. Samozřejmě, základní princip je jasný – nebudeme přidávat nic nad rámec evropských předpisů. Takzvaný „gold-plating“ je zbytečný. Podnikatelé sami nejlépe vědí, jak se starat o půdu a jak hospodařit, a my jim k tomu chceme dát prostor. To je podle mě důležité.

Připravujete nový program Zemědělství pro občany a venkov. Co by měl přinést?

Chceme ukázat většinové společnosti, co všechno zemědělci na venkově dělají. Zemědělství je u nás přece jen okrajovější sektor, protože Česká republika není typicky agrární země, a řada lidí si neuvědomuje, jak velkou roli zemědělci v obcích mají. Chceme proto představit konkrétní příklady i nové nápady, co všechno by se ještě mohlo dělat.

Program se bude dotýkat řady oblastí, od podpory spolkové činnosti až po praktické služby, které zemědělci v obcích zajišťují. Jedním z příkladů je třeba provozování místních jídelen, kde zemědělské podniky vaří obědy pro obyvatele vesnice. Když u nás byl evropský komisař Hansen, velmi ho zaujalo, že si lidé z obce mohou dát kvalitní oběd za 75 korun. To ho opravdu překvapilo a nadchlo. Chceme tedy upozornit na to, co zemědělci už pro obce a vesnické prostředí dělají, ale také ukázat, co dalšího by ještě dělat šlo.

České zemědělství je poněkud specifické, protože tady máme malé farmy i velké podniky. Co považujete za největší výzvu při hledání spravedlivého přístupu k oběma těmto skupinám?

Struktura českého zemědělství je stále ovlivněná kolektivizací z 50. let. To je naše historická zátěž, která se dodnes promítá do

velikosti farem. A řada lidí mimo zemědělství si myslí, že u nás převažují obrovské celky. Když se ale podíváme do dat, vidíme, že velikost většiny farem a podniků se pohybuje do 2 000 hektarů. I když je zastřešuje nějaký větší podnik, v krajině převládají buď opravdu malé farmy, nebo podniky mezi 500 a 2 000 hektary, což je v českých podmínkách běžná velikost. Nad 2 000 hektarů máme kolem dvou stovek podniků.

A pak si musíme uvědomit, že každý z těchto typů podniků plní v krajině určitou roli, funguje jiným způsobem a potřebuje jinou míru podpory. Z dlouhodobé zkušenosti jasně vidím, že malé farmy potřebují větší podporu než velké podniky. Zároveň ale musíme respektovat strukturu výroby. Pokud například 85 % mléka vzniká ve farmách nad 1 000 hektarů, je nutné při nastavování podpory zohlednit i to, aby tato produkce zůstala stabilní. Potřebujeme zachovat to, co vytváří přidanou hodnotu a co drží naše zemědělství v chodu.

České zemědělství stárne, mladých lidí vstupuje do oboru méně, než je potřeba. Co by podle vás mohlo přilákat mladé do zemědělství?

Myslím, že práce v zemědělství je určitý životní styl. Dnes už to není jen o fyzické práci, obor je čím dál víc spojený s moderními technologiemi. Technika se neuvěřitelně rychle vyvíjí, a právě to může být pro mladé lidi velmi atraktivní.

Mnoho z nich zároveň láká práce se zvířaty nebo prostředí venkova. Takže podle mě je to kombinace moderních technologií, zajímavé a smysluplné práce a celkového stylu života, co může mladé do zemědělství přitáhnout.

Za zemědělci jezdíte přímo na jejich farmy. Co je pro vás při těchto

návštěvách to nejdůležitější? Co si z toho odnášíte?

Když přijedu na farmu, nejvíc na mě vždycky zapůsobí nasazení a zápal do práce. Vídám to u drtivě většiny farem i podniků. A hrozně mě těší, že jim jde o věc a dělají to proto, že jim to dává smysl. A o to víc si vždycky říkám, jak zásadní je vytvořit pro ně vhodné podmínky a zajistit jim podporu a pomoc.

Kterou zemědělskou činnost byste si rád vyzkoušel, popřípadě která vás nejvíc baví?

Můj táta i děda pracovali v zemědělství, a když byl děda v důchodu, trávil jsem s ním spoustu času u krav. Tam mě to bavilo asi nejvíc.

Už jsme mluvili o potravinové soběstačnosti. Jaké jídlo máte rád?

Mám rád skoro všechno, takže nemám úplně žádného favorita. Rád zkouším a poznávám nová jídla. Vždycky když můžu ochutnat něco, co jsem ještě nikdy neměl, tak to mě baví.

Máte nyní hektický program. Jak relaxujete?

Ted' moc nerelaxuji. S kolegy jsme si na začátku řekli, že první týdný a měsíce budou hodně intenzivní, abychom rozjeli všechny potřebné

věci a setkali se s co největším počtem organizací a zástupců z různých oblastí. Ale jinak sportuji, jezdím na kole, rád lyžuji, takže asi ten sport je pro mě největší relax. A občas sáhnu po knížce... pokud u ní hned neusnu.

Jaká vlastnost je podle vás pro ministerskou funkci nejdůležitější?

Asi nadsled. Je potřeba dívat se na věci v širších souvislostech a s ohledem na dlouhodobé cíle. Ne vždy se ve všem shodnete se všemi, a právě schopnost zachovat si nadsled je podle mě důležitá.

Co byste chtěl prostřednictvím našeho magazínu vzkázat zemědělcům?

Doufám, že se nám společně podaří postupně měnit strukturu českého zemědělství. Chtěl bych, abychom s kolegy ze SZIF dokázali pro všechny zemědělce vytvořit takové podmínky, které je opravdu budou motivovat k tomu, aby svoje podnikání rozvíjeli a aby se nebáli jít do určitých rizik, jako jsou třeba citlivé komodity, ovoce, zelenina. Aby se nám podařilo společně vybudovat stabilnější a předvídatelnější prostředí pro jednodušší podnikání. No a samozřejmě jim přeji dobré počasí a co nejlepší výsledky jejich práce. ■

Martin Šebestyán – ministr zemědělství

Pochází z Pardubic. Vysokoškolské vzdělání získal na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze v oboru Provoz a ekonomika, později absolvoval MBA program v oboru International Agribusiness. Od roku 2000 působil na Ministerstvu zemědělství, poté přešel do Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF), kde zastával různé vedoucí pozice – od náměstka přes 1. náměstka ředitele až po generálního ředitele. Od listopadu 2024 vykonával funkci předsedy představenstva Iniciativy zemědělských a potravinářských podniků. Od prosince 2025 je ministrem zemědělství České republiky.

Grüne Woche: české kvalitní potraviny v centru pozornosti

**Mezinárodní veletrh
Grüne Woche v Berlíně,
který letos oslavil
100 let od svého
založení, opět potvrdil
své místo mezi
nejvýznamnějšími
akcemi zaměřenými
na potravinářství,
zemědělství a zahrad-
nictví.**

Tradiční veletrh přilákal statisíce návštěvníků a nabídl prostor pro prezentaci kvalitních potravin, nových trendů i setkávání odborné veřejnosti.

Česká republika se na veletrhu představila prostřednictvím expozice pod patronací Ministerstva zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu. Na stáncích kvalitních potravin se během veletrhu prezentovali ocenění výrobci z různých regionů České republiky. Návštěvníci měli možnost ochutnat například zvěřinu od Lesů ČR, chilli omáčky od Pálto a Huhuchilli, masné výrobky z Farmy Rudimov,

pivo z Pivovaru Bizon nebo med z Včelí farmy Skaličky.

Českou expozici si prohlédli a připravené oceněné produkty ochutnali také Jiří Čistek, velvyslanec České republiky v Německu, generální ředitel SZIF Petr Dlouhý a Kateřina Ratajová, ředitelka Odboru administrace podpory kvalitních potravin.

Veletrh Grüne Woche představuje důležitou platformu pro podporu kvalitních českých potravin, jejich zviditelnění v mezinárodním prostředí i navazování nových kontaktů. ■

Osevní schémata jako spojenci dobrého hospodáře

Půda je tím nejcennějším kapitálem každého zemědělce. Moderní osevní schémata představují sofistikovanou strategii, jak maximalizovat výnos, zvýšit odolnost půdy, ušetřit za hnojiva a ozdravit pole zevnitř.

V dobách našich dědů šlo o „sel-
ský rozum“. Dnes mluvíme o al-
goritmech, satelitním sledování
a precizním zemědělství. Základní
myšlenka ale zůstává stejná: půda
je živý systém, který má své li-
mity a potřebuje pravidelnou péči.
Právě proto dnes farmáři pracují

s detailními osevními schématy,
která dávají práci s půdou pevný
rámec.

Osevní schémata slouží k pláno-
vání a koordinaci dlouhodobého
střídání plodin na polích. Umožňují
lépe rozvrhnout práci během roku,

optimalizovat výnosy a splnit legis-
lativní či dotační požadavky spo-
jené s udržitelným hospodařením.

Aby půda neztratila svou vitalitu

V souvislosti s jednostranným
pěstováním slýcháme o „vyčerpané

Ilustrační příklad osevního sledu:

půdě“ nebo „půdní únavě“, kdy přirozená úrodnost půdy klesá.

Osevní sledy, tedy plánované pořadí plodin pěstovaných na jednom pozemku v jednotlivých letech, pomáhají degradaci půdy zabránit. Střídání plodin různých typů brání jednostrannému vyčerpávání živin a zároveň přerušuje cykly chorob, škůdců i plevelů spjatých s konkrétními kulturami. Přínosem je také zlepšení půdní struktury, zvýšení schopnosti půdy zadržovat vodu a snížení potřeby chemických zásahů, což podporuje dlouhodobou stabilitu hospodaření.

Hnojení musí mít smysl

Osevní postup a hnojení jsou dvě strany jedné mince. Nemůžeme jen brát, musíme také vracet. V praxi se kombinuje aplikace **organických hnojiv** (hnůj, kejda, kompost, meziplodiny na zelené hnojení), která zlepšují půdní strukturu a podporují půdní život, s **minerálními hnojivy**, jež umožňují přesné doplnění dusíku, fosforu, draslíku i mikroprvků podle aktuálních požadavků plodin.

V promyšleném osevním schématu farmáři neplánují hnojení jen pro aktuální plodinu, ale pro

celou rotaci. Například po zařazení jetelovin, které díky symbiotickým bakteriím fixují vzdušný dusík, mohou u následné pšenice výrazně ušetřit za drahá minerální hnojiva. Správné střídání plodin tak zvyšuje efektivitu hnojení – živiny jsou lépe využity a nevyplavují se do podzemních vod.

Co dokážou meziplodiny

V klasickém pojetí bylo období mezi sklizní a novým setím vnímáno jako „pauza“. Pole zůstalo holé (černý úhor), což se dnes ukazuje jako největší nepřítel úrodnosti. Moderní osevní schémata toto „hluché“ období vyplňují **meziplodinami**, které vykonávají práci, za niž by jinak zemědělec musel platit naftou, hnojivy nebo chemií.

✓ **Biologické kypření** – přirozené uvolňování a zlepšování půdy pomocí kořenů rostlin a půdních organismů, zejména žížal. Ty vytvářejí v půdě kanálky, zvyšují její pórovitost a podporují tvorbu drobtovité struktury. Díky tomu se půda lépe provzdušňuje, přijímá vodu a regeneruje bez nutnosti hlubokého mechanického zásahu.

✓ **Přísun uhlíku pro půdní mikroorganismy** – půda je živý ekosystém plný mikroorganismů a mykorhizy, které potřebují organický uhlík z kořenových výměšků rostlin. Když pole zůstane dlouho bez vegetace, mikrobiom strádá a jeho aktivita klesá. Meziplodiny a podsevy proto dodávají půdě stálý přísun energie, udržují půdní život v chodu a zajišťují rychlejší rozklad zbytků i lepší dostupnost živin pro navazující plodinu.

✓ **Ochrana před přehříváním půdy** – holá půda se v létě může silně přehřívat, což poškozuje užitečné mikroorganismy a zvyšuje ztráty vody výparem. Vegetace rostoucí v mezidobí půdu přirozeně zastíní, udržuje ji chladnější a pomáhá zadržet vlhkost v blízkosti kořenů, kde je nejvíc potřeba.

✓ **Přirozená fixace dusíku** – zařazení bobovitých meziplodin, jako je vikev, jetel nebo peluška. Tyto rostliny díky symbióze s půdními bakteriemi vážou dusík ze vzduchu a ukládají ho do půdy.

Orba není nutností

Součástí moderních osevních postupů je také šetrnější zpracování půdy. Tradiční hluboká orba se dnes využívá výjimečně, protože převrací půdní profil, narušuje organismy v půdě a urychluje rozklad organické hmoty, což vede ke ztrátám uhlíku.

Méně intenzivní zpracování (např. mělká orba, podmítka, talířové podmítání, strip-till) naopak pomáhá zachovat stabilní drobtovitou strukturu, zlepšuje vsakování vody a snižuje riziko eroze. Zároveň podporuje mykorhizu a další půdní organismy, které vytvářejí přirozené póry a kypří půdu biologicky.

Prostor pro inovace

Moderní oseední postupy už neřeší jen výnos hlavní plodiny. Stále více využívají doprovodné prvky, které fungují **současně s porostem** a během vegetace zlepšují stav půdy, zadržují vláhu, eliminují erozi a celkově posilují ekologickou stabilitu pozemku.

- ✓ **Ozeleněné kolejové řádky** – výsev trávy nebo nízkých jetelovin do technologických stop omezuje erozi a zabraňuje vzniku rýh, jimiž při dešti odtéká ornice. Zároveň zlepšuje únosnost půdy pro zemědělskou techniku.
- ✓ **Podsevy** – výsev doplňkové plodiny přímo do hlavní plodiny už během její vegetace. Typickým příkladem je jetel, který se vysévá do obilovin. Po sklizni hlavní plodiny podsev okamžitě pokryje půdu, chrání ji před sluncem a fixuje dusík.
- ✓ **Biopásy** – kvetoucí pásy podél polí, které slouží jako útočiště pro opylovače a přirozené nepřátele škůdců. Tím přímo snižují potřebu insekticidů v okolní plodině a pomáhají plnit dotační podmínky biodiverzity.

- ✓ **Starší odolné plodiny** – např. čirok nebo proso dokážou díky rychlému růstu a hlubším kořenům účinně zakrývat povrch půdy, zlepšují její prokořenění a pomáhají omezovat erozi. Dobře snášejí sucho a teplo, což je činí perspektivními v měnícím se klimatu.

Standardy pro ochranu půdy

Moderní oseední schémata podporuje také Společná zemědělská politika 2023–2027 (SZP), jejíž požadavky se promítají do Standardů dobrého zemědělského

a environmentálního stavu půdy (DZES). Ty stanovují povinná pravidla hospodaření – jejich cílem je zlepšení bilance organických látek v půdě, omezení šíření chorob a zvýšení podílu ekostabilizačních prvků v krajině. Oseední schémata jsou zásadní především pro tyto standardy:

- ✓ **DZES 7A**, který ukládá povinnost střídání plodin na orné půdě a uživatelé uzpůsobují svůj oseední postup v závislosti na historii pěstované hlavní plodiny.
- ✓ **DZES 7B**, který řeší omezení plochy jedné plodiny a jehož cílem je zlepšení nepříznivé struktury krajiny, jako jsou zejména nízký podíl ekostabilizačních prvků v krajině, homogenita hospodaření na přilehlých dílech půdních bloků a zejména nadměrné velikosti dílů půdních bloků. Vedlejší, ale velmi podstatným přínosem standardu je snížení ztráty půdy vodní erozí, dělený oseední postup dále pomáhá plodinám lépe vzdorovat dopadům sucha a je prevencí vzniku povodní. Pomocí tohoto standardu dochází ke snížení velikosti pěstovaných monokultur na velkých zemědělských pozemcích, což vede zejména k posílení celkové ekologické stability krajiny.

✓ **DZES 5**, který určuje povinnost obhospodařování půdy způsobem, aby byla minimalizována ztráta/vyčerpání půdy v důsledku eroze používáním nejpříznivějších technik pro obdělávání půdy, včetně využití osevního sledu.

Údaj o pěstované plodině je evidován v LPIS a každý žadatel si může při plánování osevů zkontrolovat pěstovanou plodinu za předchozí období. Při přípravě Jednotné žádosti si žadatel vytváří přímo v LPIS předtisk své žádosti (datovou sadu), kde zadává, co na kterém konkrétním půdním bloku (DPB)

plánuje pěstovat, a současně si může pomocí automatizovaných kontrol zkontrolovat, zda vyhoví požadavkům výše uvedených DZES.

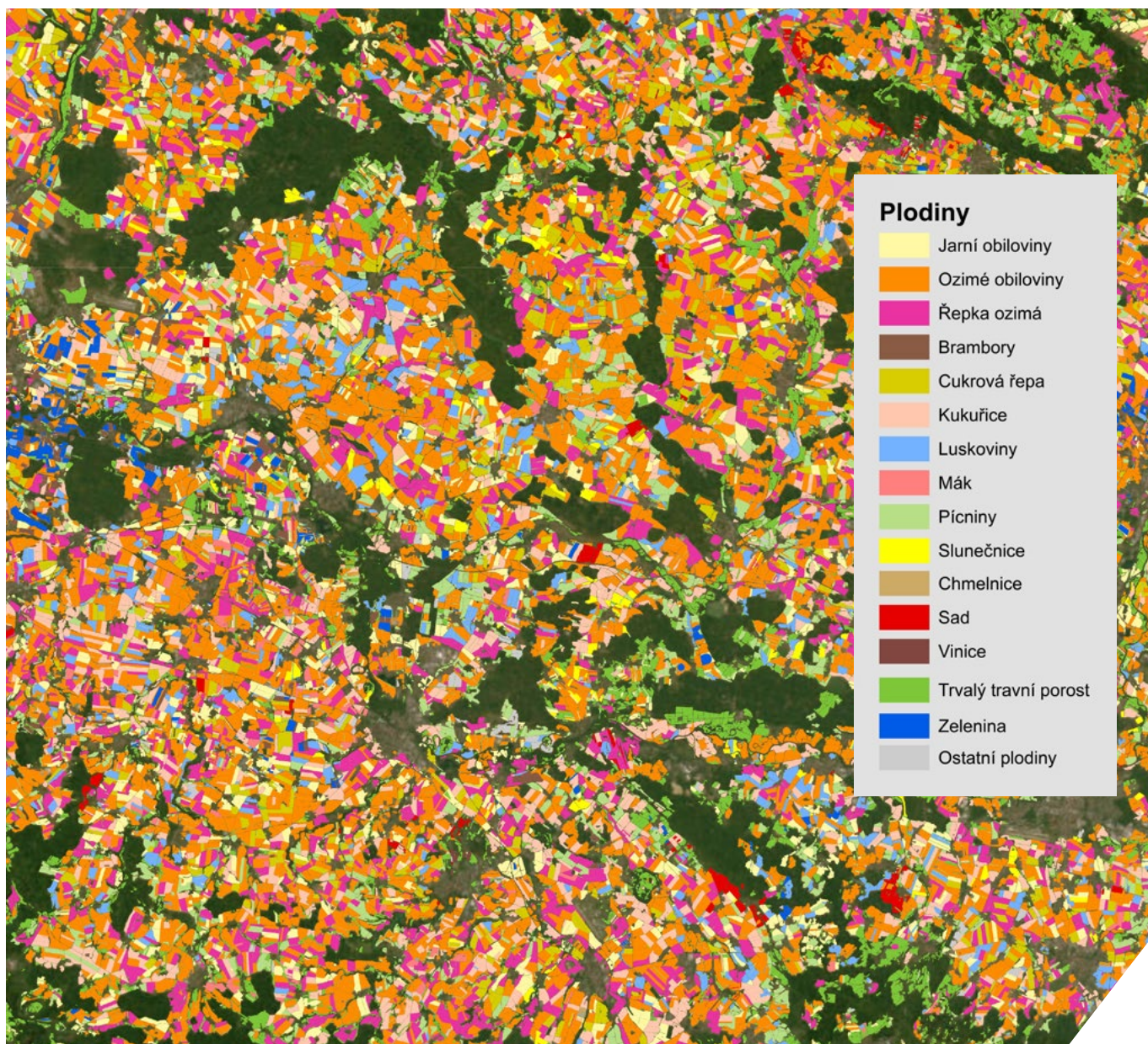
Moderní vymožeností je satelitní monitoring, který kontroluje, co na polích roste. SZIF používá systém AMS (Area Monitoring System). To výrazně snížilo nutnost fyzické návštěvy kontrolorů přímo na polích.

Investice, která se vyplatí

Ale nejde jen o příjem z dotací. Pestřejší osevní postupy přinášejí zemědělcům jasné ekonomické výhody. Díky fixaci dusíku mohou výrazně

ušetřit za hnojiva a pestřejší struktura porostů snižuje potřebu pesticidů. Zároveň se zlepšuje odolnost půdy vůči suchu, takže výnosy zůstávají stabilnější i v náročných letech. Diverzifikovaná půda navíc lépe ukládá uhlík a hospodář s vodou, což prospívá nejen pěstovaným plodinám, ale i celé krajině.

Hospodaření na půdě je běh na dlouhou trať. Ti, kteří dnes do svých plánů zahrnují biopásy, podsevy a pestré střídání plodin, neplní jen požadavky na dotace. Budují odolnou farmu, která bude plodit i pro příští generace. ■

Staré plodiny, které se vyplatí vrátit na česká pole

Staré odrůdy plodin se nenápadně vracejí do krajiny. A není to nostalgie, co je žene zpět na naše pole. Tyto prastaré obilniny a luštěniny představují genetický poklad, který vznikl po staletí přirozenou selekcí v místních podmínkách.

Staré odrůdy jsou přirozeně stabilní a odolné, což z nich v době klimatických výkyvů a tlaku na udržitelnost dělá cennou součást moderního zemědělství. Díky nižším nárokům na chemii, schopnosti zvládat sucho, choroby i chudší půdy a podpoře biodiverzity dobře doplňují současná osevní schémata. Rozšiřují druhovou pestrost a přispívají k lepší struktuře i vitalitě půdy. Například čirok nebo staré odrůdy pšenice (dvouzrnka) mají mohutný a hluboký kořenový systém. Ten přirozeně rozrušuje utužené vrstvy půdy, kam se kořeny běžné pšenice nedostanou. Tím se zlepšuje schopnost půdy vsakovat vodu při přívalových deštích.

Fungují také jako přerušovače obilních sledů a brání šíření chorob a škůdců. Staré plodiny jako **čirok** nebo **proso** nejsou biologicky blízce příbuzné moderní pšenici. Pokud se zařadí mezi dva výsevy pšenice, „přerušují“ životní cyklus chorob (např. stéblolamu) a škůdců, kteří by v půdě jinak přežili. Staré odrůdy

proto přirozeně zapadají do požadavků standardu DZES, který staví na diverzifikaci a promyšleném střídání plodin. Zařazení těchto plodin pomáhá zemědělcům splnit limity pro rozmanitost plodin na farmě. Staré odrůdy jsou také často součástí směsí pro biopásy.

Návrat tradičních obilnin

Už tisíce let před nástupem moderní pšenice se u nás pěstovaly **jednozrnka a dvouzrnka**. Dnes mohou vedle vyšlechtěné pšenice zaujmout svou nenáročností, vysokým obsahem živin a schopností prosperovat i na chudších půdách. Jednozrnka se používá hlavně na nekynuté cereální výrobky, kaše a přílohy. Dvouzrnka se uplatňuje při výrobě speciálních mouk pro pečivo, těstoviny a různé cereální směsi.

Kdysi běžný **nahý ječmen** dobře snáší období bez deště a jeho obilky se snadno oddělují, což usnadňuje zpracování. Hodí se na potravinářské účely i pro krmiva.

Alternativní obilniny a pseudoobilniny

Velký návrat dnes zažívají méně tradiční obilniny a pseudoobilniny jako **proso, pohanka, čirok nebo amarant**. A není divu. Obohacují krajinu, fungují skvěle v ekologických systémech a dávají farmářům jistotu v sezonách, kdy klasické plodiny bojují s náročnými podmínkami. Rychle rostou a dobře zvládají období nedostatku vody.

Čirok je pátou nejvíce pěstovanou obilninou světa co do velikosti pěstební plochy. V Česku se pěstuje zatím jen na zhruba 6 000 ha jako pícnina a na pouhých 300 ha na zrno, což je ve srovnání s pšenicí nebo kukuřicí stále jen zlomek ploch. Tento obrovský nepoměr ukazuje, jak velký potenciál čirok u nás má. Má podobné využití jako kukuřice (lze ho pěstovat na siláž i na zrno), ale spotřebuje o 30 až 50 % méně vody. V suchých oblastech, zejména na jižní Moravě a v dalších teplejších regionech,

Proč staré odrůdy mizely?

Staré odrůdy z našich polí zmizely především s nástupem intenzivního zemědělství. Měly nižší výnosy, bývaly náchylné k poléhání a nebyly vhodné pro mechanizovanou sklizeň. Pomaleji startovaly, hůře konkurovaly plevelům a jejich produkce byla méně jednotná. Moderní odrůdy je tak vytlačily vyššími výnosy, stabilnější kvalitou i snadnějším zpracováním.

Nové perspektivy starých odrůd

Moderní zemědělství musí reagovat na klimatické změny i chránit životní prostředí. Návrat ke starým obilninám, pseudoobilninám i luštěninám je proto praktickou odpovědí na měnící se podmínky. Staré odrůdy jsou přirozeně odolnější, stabilnější a do krajiny vracejí pestrost, která moderním osevním postupům často chybí.

Regenerativní hospodaření, které klade důraz na zdravou půdu, omezení chemických vstupů a vyšší druhovou pestrost, v nich nachází silného spojence. Stejně tak se uplatňují v praxích zaměřených na prevenci eroze, zadržování vody v krajině a obnovu půdní struktury. Staré plodiny tak přirozeně zapadají do moderních snah o odolnější, ekologicky stabilní a dlouhodobě udržitelné zemědělství. ■

proto představuje stále častější alternativu k rizikové kukuřici. Používá se na mouku, krmiva i bezlepkové potraviny.

Proso je ceněné pro bezlepkové potraviny, kaše a krmiva. Pohanka rychle roste, je odolná a oblíbená v ekologickém zemědělství. A amarant je oblíbený pro svou nutriční hodnotu. Jeho drobná semena se používají na zdravé potraviny, vložky, pufované výrobky či mouku.

Bob a cizrna v centru pozornosti

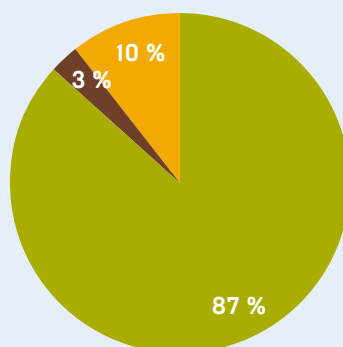
Od pradávna se u nás pěstuje také **bob**. Díky schopnosti vázat dusík dokáže přirozeně zlepšovat půdu, což oceňují hlavně ekologičtí zemědělci. Nejčastěji se využívá jako

krmivo a zelené hnojení, ale také jako výživná surovina díky vysokému obsahu bílkovin (30–34 % dusíkatých látek). Může být proto dobrou alternativou sóji. Po sklizni bobu zůstává pole bohaté na dusík a pšenice zasetá poté má prokazatelně vyšší výnosy i kvalitu zrna.

Cizrna, původně středomořská plodina, je u nás oblíbená díky své nenáročnosti, vysoké výživové hodnotě a schopnosti prospívat tam, kde se jiným plodinám nedaří. V současnosti se u nás pěstuje přibližně na 150 ha, převážně v teplejších oblastech jižní Moravy, ale její plocha postupně roste. Uplatňuje se hlavně v potravinářství, například na hummus, polévky či přílohy.

Výsledky ankety: Znáte čirok?

Čirok je podle mnohých plodinou budoucnosti. A nás zajímalo, jak ho vnímáte vy. V anketě na našich sociálních sítích jste nám prozradili, že většina z vás čirok zná, ale v kuchyni ho využívá jen malá část. A desetina ho objevuje úplně poprvé.

- Čirok znám
- Používám ho v kuchyni
- Je pro mě novinkou

Na rodinné farmě ProFarm Blatnice se inovací nebojí

Precizní zemědělství, variabilní aplikace, satelitní snímky i práce s organikou. Ondřej Doležal z ProFarm Blatnice posouvá tradiční farmu do éry chytrého hospodaření. A je vidět, že ho to opravdu baví.

Vaše rodina hospodaří už od roku 1820. Bylo pro vás samozřejmé farmu převzít a pokračovat v tradici?

Bylo to tak nějak jasné. Od dvanácti let jsem už jezdil s traktorem a pomáhal tátovi. Hrozně mě to bavilo. Samozřejmě jsem si musel počkat, než to bude dávat smysl i pro naši rodinnou farmu, protože tehdy byla menší a táta to zvládal v podstatě sám. Takže jsem měl nejdřív jiné zaměstnání a statek jsem převzal až v roce 2010. Věděl jsem, že tohle chci dělat.

Jak u vás předání farmy probíhalo?

Překvapivě hladce. Já využil podporu pro mladé zemědělce a táta program Předčasné ukončení

zemědělské činnosti. U spousty zemědělců je to tak, že se farma „převěde“, ale otec si dál jede po svém a syn tam je jen do počtu. U nás to ale bylo jinak. Táta to vzal opravdu poctivě, a když mu třeba lidé volali kvůli hnojivům nebo osivům, rovnou je poslal za mnou: „To já už neřeším, to musíš s mladým.“ A postupně se od toho úplně oprostil. Občas přijde na káfičko, řeknu mu o svých plánech, pokecáme..., ale řízení farmy je už jenom na mně. A to je podle mě základ, aby mezigenerační předání fungovalo.

Děláte věci jinak než váš otec?

Dělám toho jinak dost. (smích) Táta dělal všechno postaru, žádné velké experimenty. Inovace ho úplně nebraly. Já jsem naopak typ, co pořád

něco vymýšlí. Přijdu s nějakým nápadem a táta většinou říká, že jsem se zbláznil. Ale za dva tři dny přijde, že to vlastně není špatný nápad. Já tlačím na moderní technologie, precizní zemědělství, data, zkouším nové postupy... a táta to pak koriguje svým selským rozumem. Funguje nám to dobře.

Jaké benefity vám precizní zemědělství přináší?

Těch benefitů je opravdu hodně. Není to jen o tom, že si pořídíte nový stroj — ten z vás precizního zemědělce sám o sobě neudělá. Důležité je umět pracovat s daty, která technologie poskytují. Když to

člověk bere poctivě, vrátí se mu to v úsporách i ve výsledcích na poli. Cílené dávkování hnojiv, osiv a přípravků, které precizní zemědělství umožňuje, je obrovská věc. Zjistíte, že najednou není potřeba dávat všechno všude a paušálně.

Velký přínos je i v efektivitě práce. Nové stroje s navigací udělají víc práce s menší spotřebou nafty, a především v menším počtu lidí. Díky rozborům půdy přesně vím, jaké je kde pH nebo obsah živin, a podle toho hnojím přesně, ne naslepo. Pomáhají i výnosové mapy z kombajnu. Když vidíte, že na jednom místě sklízíte pět a půl tuny a o pár desítek metrů dál jedenáct,

hned víte, kde má smysl investovat. To okem nikdy nepoznáte.

Další výhodou je možnost omezit chemii. Díky dronům nebo satelitům můžeme zasahovat jen tam, kde je skutečně třeba. Jako například pcháč v porostu. A místo třiceti hektarů ošetříme díky předpisové mapě a bodové aplikaci jen něco přes hektar. A velký posun znamená i práce s organikou. Díky novému kejdovači s NIR senzorem přesně víme, kolik dusíku nebo fosforu v kejďe opravdu je. Dřív člověk jen odhadoval, dnes je to spočítané na kilo.

Chytré stroje, práce s daty. Jak zásadní to pro vaše hospodaření je?

Je to pro nás naprosto zásadní. Reálně to ovlivňuje, jestli se farma užívá, nebo ne. Máme málo lidí, práce je čím dál víc, a kdybychom neměli techniku s navigací a systémy, které si mezi sebou umí předávat informace, tak bychom to ve dvou lidech vůbec nezvládli.

Chytré stroje nejsou o tom, že jedou samy rovně. Oni mezi sebou komunikují, posílají data do kanceláře. Já pak sedím u počítače a vidím přesně, co se kde dělalo, jaká byla dávka, jaká byla rychlost, kolik se

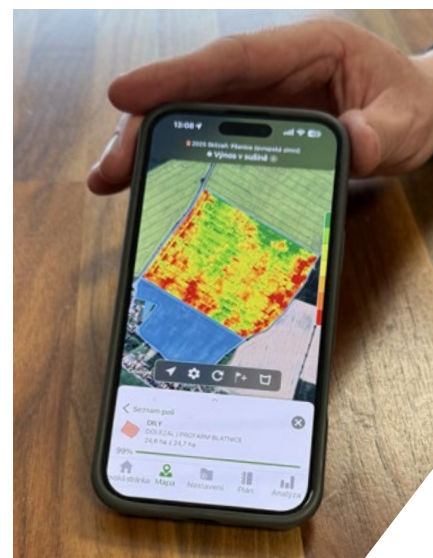
chápu. Je to úplně jiný svět, než byl dřív.

Vás inovace evidentně baví. Jak na ně ale reagují vaši zaměstnanci?

Různě. Někdo je nadšený, někdo vůbec. Záleží na povaze. Kdo je ochotný se učit, sžije se s novinami rychle. Kdo nechce, tomu nepomůže nic.

Zabýváte se rostlinnou výrobou, obhospodařujete 470 ha půdy. Jak máte nastavené oseední postupy?

Oseední postupy u nás nejdu nastavit nějak paušálně, protože každý pozemek chce něco trochu jiného. Naše farma se nachází na pomezí Vysočiny a jižní Moravy a pozemky se nachází na Znojemsku od 180 metrů nad mořem až po 450 metrů na Vysočině. Tady na Blatnicku jedeme sedmiletý postup, kde se střídá pšenice, řepka a pak nějaká zlepšující plodina, jako je sója, jetel nebo hrách, a potom znovu pšenice. Ta je pro nás taková jistota – stabilní výnos, na který se dá spolehnout, takže ji máme v oseedních postupech častěji.

Na Znojemsku jsou ale jiné podmínky. Tam třeba řepka nefunguje. Je to asi 180 metrů nad mořem, je tam tepleji a tlak škůdců je tak

spotřebovalo materiálu. To je úplně jiný způsob hospodaření, než jaký byl dřív. Ale mě to baví, rád objevuji nové možnosti a posouvám věci dál.

Práce s daty vás stojí spoustu času. Vyplatí se vám to ekonomicky?

Zabere to hodně času, o tom žádná. Zvlášť teď přes zimu sedím v kanceláři dlouhé hodiny a probírám se výnosovými mapami, půdními rozbory, aplikacemi hnojiv, záznamy z kejdovače, satelitními snímky... A člověk přepíná mezi pěti, sedmi různými softwary, protože univerzální, co by uměl všechno, zatím neexistuje.

Ale ekonomicky se to jednoznačně vyplatí. Když vidím, kolik ušetřím a jak půdu postupně zlepšuji, tak je to dobře investovaný čas. Takže ano, je s tím práce a člověk musí být napůl ajťák. Ale když se do toho pustí naplno, vrátí se to. Pro mě to bylo jedno z nejlepších rozhodnutí, co jsem na farmě udělal.

Využíváte drony?

Zatím jen na fotky, abych měl přehled, jak porost vypadá shora při aplikacích. Přemýšlím ale nad tím, že si pořídím i lepší dron s multispektrální kamerou, protože to už je úplně jiný level. Jenže takový

dron něco stojí a software k němu taky. Bavíme se o částkách kolem sto padesáti, dvou set tisíc, a to už si člověk musí rozmyslet, jestli se mu to vrátí.

Dron na aplikace zatím neplánuji. Na bodové zásahy by byl dobrý, ale pořád je to spíš budoucnost. Spolupracovali jsme se studenty z Mendelovy univerzity, kteří to u nás testovali. Nasníмали řepku, kde byla kolečka od myší, a postřikovačem jsme pak ošetřili jen konkrétní místa. Ušetřili jsme spoustu chemie. Ale my potřebujeme denně ošetřit desítky až stovky hektarů, a to dron zatím nedokáže.

Říkáte, že zemědělec dnes musí být napůl ajťák. Není i to důvodem, který brzdí využívání inovací?

Určitě. Ty technologie jsou dnes opravdu složité, mají v sobě tolik funkcí, datových přenosů, formátů a nastavování. Kdo nemá chuť si s tím hrát, ten to nedá. Já, když sedím v traktoru, tak u toho „třukám“ do displeje a zkouším nové funkce. Ne každý je takový.

Mladí to chápou hned, sednou do traktoru, dvakrát kliknou a jedou. Vysedí si v tom traktoru pár hodin, třukají do displeje a objevují funkce, o kterých já ani nevím. Ale starší generace s tím zápasí a já to

silný, že díky potřebě opakovaných aplikací se ekonomicky nevyplácí. Místo toho zde pěstujeme jinou olejninu – slunečnici. Je to taková náhrada za řepku.

Celkově je to o tom reagovat na podmínky a přemýšlet. Člověk si může naplánovat, co chce, ale nakonec stejně rozhoduje počasí a realita konkrétního roku. V zemědělství to jinak ani nejde.

Využíváte meziplodiny?

Meziplodiny používáme hodně. Postupně jsme jejich skladbu ladili, protože každá směs plodin se chová jinak. Když například sklízíme v půlce července a chceme v září zasít pšenici, vybíráme plodiny s kratší vegetací. A nejde jen o nadzemní hmotu, ale hlavně o kořeny, o tu podzemní biomasu, která utuženou vrstvu půdy dokáže rozrušit.

Hodně se nám osvědčila letní směs: slunečnice, bob, svazenka, mastňák, jetel a len. Těch šest komponent funguje pěkně. U zimních meziplodin to zase skládáme trochu jinak, třeba bob, čínská ředkev, řeřicha, oves nebo žito. Jde o to, aby efekty pro tu následující plodinu byly co největší.

Takže ano, pracujeme s meziplodinami pravidelně. Je to pro mě lepší volba než orba. Ty kořínky udělají mnohem lepší práci. A půda, když není holá, tak nevysychá tak rychle.

Takže využíváte bezorební postupy?

Neořu už dobrých patnáct let. Oráči vymizeli a hlavně — orba umí sice udělat hezký povrch, ale pod tím často zůstane neprostupná deska. Radličkovým kypřením jdu klidně do třiceti centimetrů a tu vrstvu pěkně protrhnu. To je pro mě mnohem smysluplnější.

Jediná situace, kdy si umím orbu představit, je orba na zimu, ale v létě to pro nás nedává smysl. U řepky už vůbec ne, tam je strašně krátké okno po sklizni, kdy musí přijít setí, a orba by to jen zdržovala a zbytečně by se spálila nafta. Takže raději pracuji s meziplodinami, které půdu rozruší kořeny, než abych ji jednou za čas převrátil vzhůru nohama.

Chováte také prasata. Využíváte kejdu jako hnojivo?

Kejda je pro nás klíčovou součástí hospodaření. Bez ní by to v našem systému vůbec nedávalo smysl. Je to „živá voda“ pro rostliny. Kde hnojíme kejdou, tam výnos vyskočí, to je vidět každý rok.

A teď, když máme kejdovač s NIRS senzorem, je to ještě o kus dál. Senzor v reálném čase měří, kolik je v kejdě dusíku, fosforu, draslíku a jaká je sušina. Nastavím si, kolik živin chci dodat, a stroj si to řídí sám podle toho, co senzor naměří. Díky tomu přesně vím, kolik dusíku mám z minerálních hnojiv a kolik z kejdy, takže nic nepřehnojujeme, ale ani nenecháme plodiny hladovět. Když to člověk umí, dokáže krásně vyrovnávat živiny v půdě a budovat humus. A také díky kejdě ušetřím za jiná hnojiva.

A máte také kompostárnu, že?

Kompost děláme už dlouho. Zpracováváme bioodpad asi ze šestnácti obcí a stále přibývají. Obce neví, co s bioodpadem dělat. Jednak je kompostovací proces náročný, aby byl kompost kvalitní, vyžaduje speciální techniku a stálou péči, a zároveň obcím chybí koncovka v podobě uplatnění a odbytu kompostu. Pro nás je kompost důležitým zdrojem organické hmoty, kterou vracíme do půdy. A stejně jako u kejdy si nechávám dělat rozbory, abych věděl, kolik má který kompost živin, a podle toho nastavím dávku.

Jak vám v podnikání pomáhají dotace?

Dotace nám určitě pomohly posunout podnik dopředu, ale člověk musí počítat s tím, že jednou to vyjde, podruhé ne. Bez vlastní práce a investic by to nešlo.

A nebylo to tak, že bych si sedl a měl všechno hned jasné. První žádost, kterou jsem ještě za hospodaření otce zpracovával sám, mi SZIF zamítl. Podmínky byly specifické a já jsem jako naprostý nováček neměl šanci všechny náležitosti zpracovat a doložit. V dalších kolech jsem pro zpracování

projektu využil dotační firmu, se kterou spolupracují dodnes. Postupně jsme přes dotace zvládli i větší projekty. Třeba výstavbu moderní porodny prasat, to byla akce za velké peníze.

Dotace na pořízení strojů jsou mnohem jednodušší. Ale jak si veřejnost myslí, že všechny traktory mají zemědělci za dotace, to se mýlí. Traktory jsem si musel koupit za své. Ale dobře fungují podpory na závěsové stroje. Naposledy jsme byli úspěšní s žádostí na technologii snížení NH_3 a pořídili cisternu na kejdou s diskovým aplikátorem.

Byli jste Demonstrační farmou. Je pro vás důležité předávat zkušenosti druhým?

Ano, dává mi to smysl. Lidé sem opravdu jezdí. Zajímá je hlavně precizní zemědělství, variabilní aplikace, regenerativní postupy a mezplodiny. Velice důležitá je pro mě výměna názorů a zkušeností s ostatními lidmi z oboru. Je to vzájemně obohacující a nutí to člověka se vždy zamyslet nad dalšími postupy. Ale nejsem ten typ, co říká, že něco je jediná správná cesta. Každý podnik je jiný. Já jsem si musel spoustu věcí otestovat, abych viděl, co to udělá. A nejcennější je podle mě ukázat nejen to, co se povedlo, ale i to, kde jsme narazili.

Jak bude podle vás vypadat zemědělství budoucnosti?

Když se podívám, kam se to za posledních deset let posunulo, je jasné, že další krok bude robotizace. Stroje budou menší, lehčí, budou jezdit samy, klidně dvacet čtyři hodin denně. A člověk už nebude sedět v kabině, ale spíš to bude hlídat z mobilu nebo z počítače. Do toho přijdou ještě lepší data, přesnější mapování, drony i satelity, které už teď dokážou hodně.

A určitě bude dál sílit tlak na životní prostředí — méně chemie, cílené zásahy a více práce s půdou, aby byla schopná udržet vodu. Člověk tak bude více kontrolovat

a plánovat a méně sedět v traktoru. A myslím, že to tak i má být.

Plánujete nějaké novinky?

Novinek mám pořád dost, to mě to asi jen tak nepustí. Teď dokončujeme výkrmnu prasat s prvky precizního zemědělství. Jinak chci vyzkoušet rozšíření meziřádkové kultivace u širokořádkových plodin, to mě láká už roky. Nebo ozelení kolejových řádků v řepce a kukuřici. A v hlavě mám i řešení, jak prodávat naše maso přímo koncovým zákazníkům. Ale možná je čas spíš stabilizovat to, co už máme, protože těch novinek bylo v posledních letech až až. Ale znám se. Určitě se zase něco objeví a já si řeknu: „No, to bychom mohli zkusit.“ ■

Ondřej Doležal – ProFarm Blatnice

Tradice rodinné farmy ProFarm Blatnice sahá až do roku 1820. Ondřej Doležal je dnes šestou generací, která se o farmu stará. Obhospodařuje zhruba 470 hektarů půdy v Blatnici a na Znojemsku a zaměřuje se především na tržní plodiny – pšenici, řepku, slunečnici, sóju a kukuřici. V živočišné výrobě se specializuje na chov prasat a postupně buduje modernizovaný, vysoce automatizovaný provoz. Patří k výrazným propagátorům precizního zemědělství v regionu a klade velký důraz na bilanci humusu a živin v půdě, variabilní aplikace hnojiv, rozbory půd a využívání organické hmoty, zejména kejdy a kompostu. V roce 2019 získala farma status Demonstrační farmy Ministerstva zemědělství.

Jarním květinám se daří tam, kde člověk s přírodou spolupracuje

Jarní květiny jsou nejen symbolem probouzející se přírody, ale také ukazatelem toho, jak dobře o krajinu pečujeme. Tam, kde zemědělci, lesníci a další hospodáři udržují mozaiku luk, sadů a stepí, přichází jaro v celé své květinové kráse.

Když se na jaře otevrou první květy, vypadá to, jako by se probouzející příroda obešla bez lidí. Sněženky, bledule, jaterníky, prvosenky nebo koniklece působí na fotografiích jako klenoty divoké přírody.

Ve skutečnosti jsou však úzce spjaté s krajinou, kterou někdo po generace udržoval – sekal, pásal, prosvětloval, čistil tůň nebo chránil prameniště.

Jarní květiny jsou přirozenou součástí tradiční zemědělské

krajiny. Daří se jim zejména v mezích, remízcích, ovocných sadech, na extenzivních pastvinách a také v podmáčených loukách či prameništích.

Jaro začíná v krajině, která žije

V poslední době se často mluví o vlivu klimatických změn, ale

jarní květiny reagují především na charakter prostředí. Když krajina zarůstá náletovými dřevinami nebo se mění v intenzivní monokultury, jarním květinám se nedaří. Tam, kde se však daří zachovat mozaiku luk, sadů, mezí, mokřadů a světlých lesů, objevují se i jarní koberce květů. Každý druh má přitom své vlastní nároky.

Květy, které čtou vodu

Bledule jarní i sněženka podsněžník symbolizují především vodu v krajině. Rostou jen tam, kde se drží jarní vláha – v lužních lesích, na okrajích mokřadů nebo na prameništích. Potřebují prostředí, které zůstává světlé a nezahusťené. Nejsou to rostliny pralesů, ale tradičních lužních lesů, které byly po staletí jemně obhospodařovány. Pravidelné prosvětlování, drobná těžba a údržba tůní či potůčků vytvářely přesně takové podmínky, jaké bledule milují.

Svědkové zdravého lesa

Jaterník podléška a sasanka hajní patří mezi druhy, které se objevují hned po roztátí sněhu, ještě než se stromy zazelenají. Reagují na jarní světlo, které do lesa proniká jen několik týdnů v roce. Daří se jim ve světlých, vzdušných listnatých porostech s dostatkem humusu. To znamená jediné: pokud se les dlouhodobě neobnovuje a není strukturou pestrý, tyto druhy slábnou. Husté, neprosvětlené porosty nejsou jejich domovem. Šetrné

lesní hospodaření je pro jarní flóru klíčové.

Krásky jarní louky

Prvosenka jarní a violka vonná patří k loukám. Daří se jim na místech, která se pravidelně kosí nebo spásají. Nevydrží vysokou travu zanesenou stařinou ani dlouhodobé zarůstání křovinami. Pastviny, meze či staré sady – to jsou místa, kde tyto druhy přežívají po staletí. Jakmile péče ustane, pomalu ustupují agresivnějším druhům, které neudržovaný porost rychle ovládnou. Právě tyto drobné, často nenápadné květy vyprávějí příběh tradičního hospodaření, které udržovalo krajinu otevřenou, pestrou a světlou.

Poklady stepí musíme chránit

Mezi nejvýraznější symboly citlivě obhospodařované krajiny patří dva druhy, které jsou v Česku silně ohrožené: koniklec velkokvětý a hlaváček jarní. Jde o rostliny, které bez péče člověka nedokážou přežít. Oba druhy existují jen tam, kde se o krajinu někdo stará. Jsou

živým důkazem, že tradiční hospodaření není nostalgie, ale nástroj ochrany biodiverzity.

Koniklec potřebuje prosluněné stráně, nízkou travu a pravidelné kosení či pastvu. Jeho stanoviště je velmi křehké a jakákoli změna péče ho může zlikvidovat. Hlaváček jarní je na tom podobně, navíc patří mezi kriticky ohrožené druhy. Je vázaný na xerothermní trávníky – suché, stepní lokality, kde je nutné pravidelně redukovat křoviny a udržovat nízký drn.

Pro krajinu plnou jarních květů

Pro jarní květiny jsou důležitá **agroenvironmentálně klimatická opatření (AEKO)**, která podporují šetrné hospodaření na loukách, pastvinách i stepních trávnících. Tyto dotace motivují k omezenému hnojení, k mozaikovitě seči, k ochraně podmáčených i suchých stanovišť a k dlouhodobé péči o krajinu. AEKO zahrnuje například péči o mezofilní, vlhkomilné, horské, suchomilné či trvale podmáčené louky a také o suché stepní trávníky a vřesoviště, která jsou klíčová pro druhy jako koniklec či hlaváček. Součástí opatření jsou i druhově bohaté pastviny a zatravnění orné půdy pestrými regionálními směsmi, což přirozeně zvyšuje biodiverzitu krajiny.

Důležitou roli hrají také podpory **Natura 2000 na zemědělské půdě**, které chrání cenné lokality od stepních strání po vlhké nivy. Právě tam se řada jarních květů vyskytuje nejčastěji. K jejich ochraně přispívá i ekologické zemědělství, protože omezuje chemizaci a vytváří příznivé podmínky pro citlivé druhy, jako jsou jaterník či sasanky. Území s bledulemi nebo sněženkami bývají často zařazena do titulů zaměřených na trvale podmáčené a rašelinné louky, kde dotace pomáhají udržet přirozený vodní režim. Celkový efekt doplňují podpory zaměřené na krajinotvorné sady a biopásy, které zvyšují pestrost krajiny a poskytují potravu pro časně opylovače.

Jaro je tady

S prvními teplými dny se vydejme na procházku, zpomalme a podívejme se kolem. Každý křehký květ je připomínkou péče, kterou krajina dostává. Ať už procházíme lužním lesem, nebo starým sadem, připomeňme si: krásu jarních květů si můžeme užívat jen tehdy, když jejich přirozené prostředí chráníme. ■

ARIA 2025: inspirace a zkušenosti pro zemědělství budoucnosti

Vítězné projekty soutěže ARIA ukazují, že inovace nemusí vznikat jen ve vědeckých centrech, ale také přímo na farmách, v malých obcích a komunitách, kde lidé hledají způsoby, jak dělat věci lépe a udržitelněji.

Soutěž **ARIA (Agricultural and Rural Inspiration Awards)** si klade za cíl zviditelnit inovativní, udržitelné a společensky prospěšné projekty financované ze Společné zemědělské politiky EU, které posouvají zemědělství kupředu – ať už jde o chytrá technologická řešení, ekologické postupy, nebo aktivity, které dávají prostor mladým lidem a posilují roli žen na venkově.

Díky sdílení dobré praxe a příběhů, které mají skutečný dopad, soutěž zároveň propojuje aktéry napříč Evropou a pomáhá šířit nápady, jež

mohou inspirovat i další regiony a přinést jim konkrétní přínos. Soutěž zároveň odráží priority evropské zemědělské politiky, takže nabízí cenný přehled o tom, jaké směry a přístupy dnes mají zelenou a jak mohou místní farmáři získat konkurenční výhodu.

Pro české zemědělce mohou být projekty vítaným zdrojem inspirace. Ukazují totiž, že moderní farmaření dnes nestojí jen na technickém vybavení a velikosti pole, ale také na dobrých nápadech, odvaze inovovat a schopnosti dělat věci jinak.

AGRICULTURAL
& RURAL
INSPIRATION
AWARDS

Co zajímavého přinesly vítězné projekty v roce 2025?

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII SMART & COMPETITIVE AGRICULTURE

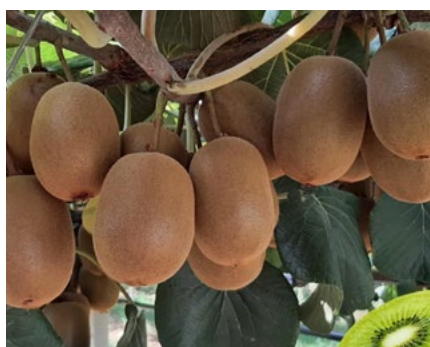
Dimitra: budoucnost zemědělství v Lucánii (Itálie)

Zemědělství může být technologicky pokročilé, udržitelné a výdělečné, a přitom přitažlivé pro mladší generace.

Projekt dokazuje, že zemědělství může být zároveň technologické, udržitelné i ekonomicky životaschopné. Tým mladých odborníků díky podpoře SZP investoval do precizního zemědělství, chytré závlahy a senzorických systémů, které výrazně snižují spotřebu vody, hnojiv i energie. Dimitra dnes hospodaří na 20 hektarech, je energeticky soběstačná díky větrné energii a dosáhla 25 % úspor u hnojiv a pesticidů a 30 % u vody. Současně vytvořila desítky sezónních pracovních míst.

V čem je projekt výjimečný?

Projekt ukazuje mladý pohled na využití precizního zemědělství, které přináší úspory díky senzorům, mapování půdy a chytré závlaze. Inspirující je v budování energetické soběstačnosti pomocí obnovitelných zdrojů a v důrazu na ochranu půdy jako klíčového zdroje. Důležitá

je také spolupráce s výzkumnými institucemi i dobře zvolená strategie zaměřená na plodiny s vyšší hodnotou, což zvýšilo konkurenceschopnost farmy. Dimitra navíc ukazuje, že moderní technologie a inovace mohou do zemědělství přitáhnout mladé lidi.

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII ENVIRONMENTAL PROTECTION

Poultree – regenerativní chov skotu a drůbeže (Španělsko)

Venkovská inovace s pozitivními environmentálními, ekonomickými a sociálními dopady.

Projekt představuje inovativní přístup k chovu skotu a drůbeže, který staví na principech regenerativního zemědělství. Kombinuje rotační pastvu skotu využívající virtuální ohradníky a mobilní výběhy pro slepice, což umožňuje intenzivní krátkodobého zatížení půdy a období obnovy. Tato metoda

vede k výraznému zlepšení kvality půdy, zvýšení vegetačního pokryvu a posílení biodiverzity. Zajímavé je také využití moderních technologií (GPS obojky, mobilní výběhy) a úzká spolupráce s vědeckou komunitou, která projekt podpořila svými výzkumy.

V čem je projekt výjimečný?

Projekt dokazuje, že živočišná výroba může být šetrná k životnímu prostředí i ekonomicky

životaschopná a sociálně přínosná. Vytváří nová pracovní místa, posiluje odolnost venkova, podporuje mezigenerační předávání zkušeností a motivuje další farmáře k udržitelnějšímu hospodaření. Poultree tak slouží jako praktický model, který ukazuje, že změna zemědělských postupů směrem k větší udržitelnosti je reálně dosažitelná a může přinášet benefity na všech úrovních – environmentální, ekonomické i společenské.

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII SOCIO-ECONOMIC FABRIC OF RURAL AREAS

Mutur Beltz (Španělsko)

Využití odpadní vlny a oživení venkovské ekonomiky prostřednictvím umění a designu.

Mutur Beltz je kreativní a ekologicky orientovaný projekt, který přišel s nápadem, jak využít vlnu místního plemene ovcí Carranzana, která končila v odpadu. Projekt navrátil vlně hodnotu prostřednictvím umění a designu, podporuje tradiční chov ovcí a současně oživil venkovskou ekonomiku v oblasti. Vlnu proměňuje v příze, technické textilie, obuv, tapisérie či autorské doplňky. Nabízí pobyty pro umělce, vzdělávací programy, publikace a kulturní akce, které propojují současné umění s lokálním dědictvím. Projekt získal desítky ocenění a stal se příkladem inovativního přístupu k cirkulární ekonomice, řemeslu a ekologii.

V čem je projekt výjimečný?

Inspirující je komplexnost projektu, ve kterém nejde jen o zpracování materiálu. Mutur Beltz propojuje různé aktéry, od zemědělců po umělce, staví na spolupráci a sdílení znalostí a posiluje komunitní hrdost i mezigenerační dialog. Zároveň ukazuje, že i zdánlivě

bezpečný materiál může mít velký potenciál, pokud se k němu přistupuje kreativně a s respektem k tradici i krajině. Tento model udržitelného, kulturně zakotveného podnikání může být inspirací pro další regiony hledající nové cesty, jak podpořit místní ekonomiku, řemeslo i ekologii.

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII GENERATIONAL RENEWAL

Digitální podpora předávání farem pro genderově vyvážené podnikání (Švédsko)

Podpora mezigeneračního předání farem prostřednictvím sdílení znalostí.

Projekt pomáhá rodinám, které řeší předání farmy mezi generacemi. Jde o téma, které bývá náročné a někdy i hodně citlivé, a cílem je nabídnout bezpečné a pohodlné prostředí, kde o tom mohou všichni mluvit otevřeně. Díky tomu, že je celý program digitální, mohou se do něj členové rodiny zapojit

odkudkoli — což ulehčuje domluvu i vzájemnou komunikaci. Program „Skifta Rikt“ spojuje přednášky, rodinné i individuální koučování, workshopy a sdílení zkušeností mezi účastníky. Díky tomu lidé lépe pochopí svoje role v rodinném podnikání a získají praktické nástroje, jak se bavit o převodu farmy bez zbytečných konfliktů.

V čem je projekt výjimečný?

Na projektu je inspirující, že

dokazuje, jak se i tradiční obor, jako je zemědělství, může posunout díky digitalizaci a otevřené komunikaci. Přispívá také k větší rovnosti a dává silnější hlas ženám podnikatelkám v zemědělství. Díky propojení koučování, odborných poznatků a spolupráce mezi různými institucemi vzniká moderní model, který může fungovat i v dalších regionech a pomáhá rodinám převádět farmy udržitelněji a férověji.

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII GENDER EQUALITY

Changing Roles (Rakousko)

Podpora nových genderových vzorů pro lepší život lidí, rozvoj společnosti i posílení ekonomiky.

Hlavní myšlenkou projektu je ukázat, že tradiční představy o rolích žen a mužů nejsou jediné možné a že různorodé role mohou být přínosem pro jednotlivce i celou komunitu. Projekt spojil tři odborné organizace, které ve spolupráci s místními samosprávami realizovaly celou škálu aktivit – od komunitních setkání, knihovnických akcí, workshopů či divadelního večera až po podcast. Zajímavostí je zejména to, že se podařilo vtáhnout širokou veřejnost i nové cílové skupiny a nabídnout lidem konkrétní zážitky, díky nimž mohli netradiční role skutečně vidět v praxi.

V čem je projekt výjimečný?

Inspirovat je především to, že projekt dokázal úspěšně propojit různé odborné subjekty, obce i občany a vytvořit prostor pro živou, otevřenou debatu o rovnosti a stereotypy. Vznikla nová partnerství, posílila se vzájemná důvěra a ukázalo se, že společné úsilí může měnit dlouhodobě zakořeněné vzorce. Projekt také názorně ukazuje, že když lidé dostanou možnost bezpečně zkoumat a zažívat alternativní role, vede to k větší motivaci, uvědomění i ochotě aktivně podporovat rovnost pohlaví ve svém prostředí.

VÍTĚZNÝ PROJEKT V KATEGORII POPULAR VOTE AWARD

Farma Rokou – jogurtový produkt z lyofilizovaného kolostra (Řecko)

Potravina z dříve opomíjeného vedlejšího produktu, která maximalizuje zdravotní přínosy, zvyšuje příjmy a otevírá nové trhy.

Projekt inovativně využívá kolostrium, běžně nevyužívané první mléko po otelení, k výrobě vysoce hodnotného jogurtu. Kolostrum díky lyofilizaci (sušení mrazem) uchovávají v podobě prášku s vysokým obsahem imunoglobulinů a dalších prospěšných látek a využívají ho při

výrobě jogurtu s posílenými nutričními vlastnostmi. Tímto způsobem projekt omezuje plýtvání v mléčném sektoru, zvyšuje zisk místních farmářů o více než 10 %, rozšiřuje možnosti odbytu a podporuje udržitelnější nakládání se zdroji. K zajímavostem patří také výrazná role žen v řízení a pilotní výrobě a úzká spolupráce se specializovanými laboratořemi a univerzitními odborníky, kteří se podíleli na vývoji a ověřování kvality finálního produktu.

V čem je projekt výjimečný?

Ukazuje, jak lze nevyužitý vedlejší suroviny proměnit v produkt s vysokou ekonomickou i zdravotní hodnotou pomocí moderních technologií, inovací a mezioborové spolupráce. Současně posiluje stabilitu místního zemědělství tím, že farmářům umožňuje diverzifikovat příjmy, sdílet know-how a osvojit si nové postupy. ■

Národní zemědělské muzeum Praha

Muzea mívají pověst nudných budov plných vitrín a cedulek. Národní zemědělské muzeum v Praze ale tuhle představu převrací vzhůru nohama a nabízí svět plný chytrých řešení, hravých instalací a překvapivých zážitků pro děti i dospělé.

Letošní zima si s námi pohrává. Chvilí sněží a kloužeme se na náledí, potom je zas bláto a prší. Vybrat vhodné místo na výlet proto není lehké. A tak jsme zamířili někam, kde je zaručeně sucho, teplo a několik pater zážitků. Místo přírody jsme se tentokrát vydali prozkoumat Národní zemědělské

muzeum v Praze. A rozhodně to stálo za to!

Budova muzea je na Letné, hned vedle možná o trochu známějšího Národního technického muzea. Jsme tady hned ráno, a protože je všední den, společnost nám dělá několik skupin školáků a veselá

parta mladých vozíčkářů. Později se přidávají také rodiče (prarodiče) s malými dětmi a pár turistů.

Uvažujeme, jestli si muzeum prohlédneme od podzemního podlaží nahoru, nebo opačně, ale jsme netrpělivi a jdeme rovnou do druhého patra. Láká nás totiž Fotosyntéza – expozice o jednom z nejdůležitějších přírodních procesů. I když je právě on základní podmínkou našeho života a zásadně ovlivňuje podobu naší planety, zelená moderní expozice vypadá spíš jakoby z jiné planety. Pomocí interaktivních modelů, vizualizací a světelných, zvukových i multi-mediálních prvků se dozvídáme o úloze chlorofylu, chloroplastů, cyanobakterií, mitochondrií, endosymbiózy... Ale nebojte, není nutné mít doktorát z přírodních věd – vše je srozumitelné a názorné. Zajímavé je připomenout si například koloběh kyslíku a oxidu uhličitého nebo uhlíku, dusíku a fosforu, který je zásadní pro globální koloběh

vody. Víte, že i někteří živočichové využívají fotosyntézu pro získávání energie? My už ano.

V druhé části druhého patra nás vycpaný plemenný býk Cézar vítá v expozici o historii zemědělství. V rámci koloběhu hospodářského roku si prohlížíme unikátní stroje a další historické exponáty včetně originálního ruchadla bratranců Ve-verkových, které v 19. století spustilo éru nových technologií a inovací v zemědělství. To je pro nás v době autonomních robotických zemědělských strojů už nepředstavitelné.

Za dalším historickým zážitkem se vydáváme do suterénu, kde jsou v expozici Jede traktor vystaveny nejzajímavější traktory českých i zahraničních značek z let 1917–1953. Nablýskané stroje stojí podél stěn a uprostřed jsou velkoplošné panely s historickými informacemi a fotografiemi. Podlaha zde patří dětem, které si můžou půjčit odrážedlo nebo traktůrek a jezdit přímo po expozici. O víkendu, kdy je tady dětí asi víc než teď ve všední den, to může být docela adrenalinový zážitek. Tak pozor, ať vás nezajedou.

Protože okny vidíme záblesky slunce, které v zamračeném dni na chvíli vykuklo zpod mraků, necháváme se výtahem přenést ze suterénu úplně nahoru na střechu. Expozice Živá zahrada výhledů nabízí skvělé pohledy na Prahu. Ale to není to nejzajímavější. Unikátní je políčko se zemědělskými plodinami a včelími úly. V létě tady rostou různé obilniny, mák a další plodiny, nyní v zimě rostliny i včely odpočívají. Ale i tak jsme z tohoto nápadu, jak střechu využít, nadšení. Zelené střechy a vertikální farmy ve městech jsou určitě budoucností.

Osvěžení čerstvým vzduchem se vydáváme do třetího patra do expozice Žatec a krajina žateckého chmele. Expozice začíná

průchodem tyčovou chmelnicí, typickým prvkem žatecké krajiny. Hlavní dominantou je dioráma zachycující ruční česání chmele ve 20. letech 19. století, doplněné o zvukovou smyčku. Téma je ilustrováno mnoha fotografiemi.

V druhé části patra je svět Gastronomie. Upřímně, témata jako recyklace, potravinové obaly nebo dětská gastronomie nás podle názvu příliš nelákala. O to větší překvapení nás čekalo uvnitř. Expozice je sice edukativně zaměřená, ale interaktivita a orientace na všechny smysly nás pohltily. Jako zvědavé děti jsme otvírali skříňky a šuplíky, zkoušeli rozpoznávat zvuky kuchyně nebo hádat, co tak hezky voní. Expozice je primárně mířená na malé děti, které si tady mohou hrát třeba i celé hodiny, ale rozhodně zabaví i dospělé.

Ale čas letí a musíme jít dál. Pravá strana prvního patra je věnována rybářství. I tato expozice je moderní, interaktivní a pro všechny věkové kategorie. Obsahuje mnoho historických artefaktů prezentujících tradici českého rybníkářství, ale jsou tady i akvária s živými rybami, kde můžete vidět kapry, sumce a plotice. Zajímavý je také interaktivní model rybníční soustavy. Pro nejmenší je tady dětský koutek, který ale nemůže konkurovat řece promítané na podlahu, kde děti běhají a snaží se chytit plavající ryby.

Na levé straně prvního patra je expozice zaměřená na lesnictví a myslivost. Už trochu spěcháme, a tak velkoplošné panely s fotografiemi lesa a informacemi jen tak projdeme. Část věnovaná myslivosti je kombinací vitrín a stěny s virtuálními prvky. Expozici dominuje majestátní jelen. Zajímavě je řešené vyřezávané obložení místnosti.

Doporučujeme vyčlenit si na návštěvu muzea celý den, protože

k vidění je toho tady opravdu hodně. Tolik času ale my nemáme, proto míříme k východu. Nejdeme ale hlavním vchodem, protože si přece jen nechceme nechat ujít venkovní expozici drobných hospodářských zvířat Malý selský dvorek s parčíkem a kolotočem. Na jedné z laviček se prochází kohout se svou slepičí družinou a nerozhodí ho ani to, když si ho zblízka fotíme. Další slepice, kachna a holubi jsou ve voliérách. Pobavila nás legračně se naparující hedvábnička, která má tak nadýchané peří, že spíš než slepici připomíná vtipného malého psa. Proto nás nepřekvapil fakt, že se hedvábničky chovají především jako okrasné plemeno nebo jako domácí mazlíčci.

V informačním letáku NZM Praha je napsáno, že je muzeem pro celou rodinu. A to můžeme jen potvrdit. Ten, kdo se chce dozvědět něco nového, má z čeho čerpat. A děti se tady rozhodně nenudí a užijí si mnoho aktivit speciálně pro ně. K tomu moderní design a zaměření instalací na všechny smysly dělají z návštěvy inspirující zážitek, který má do nudného popocházení mezi vitrinami hodně daleko. Můžeme jen doporučit! ■

Národní zemědělské muzeum

Vzniklo v roce 1918 a dnes má pobočky v Praze na Letné, v Čáslavi, na zámku Kačina, v Ohradě u Hluboké, ve Valticích, ve Znojmě a také v Ostravě. Prostřednictvím expozic, výstav, lektorských programů i popularizačních akcí představuje témata spojená se zemědělstvím – od lesnictví, myslivosti a rybářství až po potravinářství, gastronomii, zahradnictví, pivovarnictví či vinařství. Jeho posláním je shromažďovat, uchovávat a zpřístupňovat hmotné doklady vývoje těchto oborů a přibližovat jejich význam veřejnosti. Každoročně muzeum navštíví okolo 400 tisíc návštěvníků.

Kromě stálých expozic pořádá muzeum krátkodobé výstavy, tematické expozice, workshopy, trhy a další akce. Aktuální program najdete na www.nzm.cz.

Využijte vstup zdarma!

Každou první neděli v měsíci mohou všichni pracovníci v zemědělství i s celou rodinou navštívit Národní zemědělské muzeum zdarma. Tak neváhejte a udělejte si výlet do některé z jeho poboček.

Filírovaný pštrosí steak, pyré z pečeného pastináku a marinované cibulky s glazovanou mrkví a omáčkou z piva

K zimním měsícům neodmyslitelně patří pokrmy, které umí zahřát, potěšit a zároveň nabídnout trochu slavnostnější zážitek. Právě takový je i dnešní recept – kombinace šťavnatého masa, jemného pastinákového pyré a sladko-slaných zimních chutí, které se krásně doplňují.

Hlavní roli tentokrát hraje pštrosí filet z Farmy Oryx. Filet je z horní části stehna pštrosa a patří k nejkvalitnějším částem tohoto druhu masa. Je skvělý pro přípravu tatarského bifteku nebo rychlých minutkových pokrmů, jako jsou steaky, ale také se skvěle hodí na grilování. Je šťavnatý, přitom neobsahuje příliš tuku a doslova se rozplývá na jazyku.

Filet skvěle doplňuje omáčka z piva KOHOUT 13%. Je to světlé silné pivo zlatožluté barvy s hustou stabilní pěnou ze třech druhů sladu a třech druhů chmele. Je charakteristické

plnou chlebnatou chutí a drsnou chmelovou hořkostí, která se po napití plynule vytrácí.

Společně vytvářejí harmonii chutí, která propojuje poctivou lokální produkci s moderním gastronomickým přístupem. Tahle sytá a zároveň elegantní varianta sezonního vaření je ideální jak pro víkendové stolování, tak pro chvíle, kdy si chcete doma dopřát něco výjimečného bez složitých postupů. Výrazné tóny pečené zeleniny, glazované mrkve a jemně karamelové omáčky vytvářejí harmonii, která zahřeje i v těch nejchladnějších dnech. ■

Ingredience:

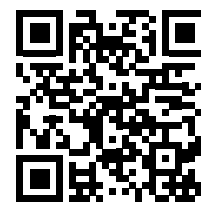
800 g pštrosího filetu
1,5 kg pastináku
200 ml smetany
300 g nakládaných cibulek
100 g žluté cibule
2 stroužky česneku
500 g mladé mrkve
200 g másla
200 g krystalového cukru
1,3 l piva KOHOUT 13%

Postup:

1. Oloupaný pastinák nakrájíme na větší kostky, které vložíme na plech, osolíme a pečeme v troubě při teplotě 200 °C do změknutí, cca 40 min.
2. Upečený pastinák vložíme do mixéru, přidáme smetanu, 100 g másla a vše rozmixujeme na hladké pyrė. Dochutíme solí, cukrem a pepřem.
3. V hrnci rozpustíme 100 g krystalového cukru, přidáme cibulky a zalijeme 0,3 l piva. Cibulky vaříme na mírném plameni cca 30 min.
4. Oloupanou mrkev orestujeme na pánvi, přidáme špetku cukru, soli, 50 g másla, podlijeme trochou vody a vaříme do měkka.
5. 100 g oloupané cibule orestujeme do hněda, přidáme oloupaný česnek, rozmarýn, 100 g krystalového cukru a zalijeme 1 l piva.
6. Omáčku svaříme do zhoustnutí, přecedíme a zjemníme máslem.
7. Pštrosí steak zprudka opečeme na oleji. Poté maso necháme odpočinout. Maso osolíme a opeříme.

Chystáme

Vybrané akce Celostátní sítě pro venkov (více na szif.gov.cz/cs/venkov a na regionálních odborech, termíny se ještě mohou měnit):

České Budějovice	Vesnice roku 2026. Cesta za stuhou v Plzeňském kraji	Seminář	5. 3. 2026
Opava	Tajemství vítězných obcí	Exkurze ČR	10.–11. 3. 2026
Olomouc	Vesnice roku 2026 – Olomoucký kraj	Seminář s exkurzí	12. 3. 2026
Ústí nad Labem	Vesnice roku 2026 – cesta k ocenění	Seminář s exkurzí	12. 3. 2026
Olomouc	Manažerský večer zemědělců, potravinářů, venkova a místních samospráv Olomouckého kraje	Prezentační aktivita	20. 3. 2026
Brno	Motivační seminář k soutěži Vesnice roku 2026	Seminář s exkurzí	24. 3. 2026
Olomouc	Vesnice roku 2026 – Zlínský kraj	Seminář s exkurzí	26. 3. 2026
Praha	Vesnice roku ve Středočeském kraji	Seminář	26. 3. 2026
Opava	Velikonoční Trhy, co se hledají	Prezentační aktivita	28. 3. 2026
České Budějovice	Síla dobré praxe: Na cestě k úspěchu v soutěži Vesnice roku 2026 i v každodenní správě obce	Seminář	31. 3. 2026
Praha	MAS a SZIF ve Středočeském kraji	Seminář s workshopem	31. 3. 2026
Ústí nad Labem	Dotace 2026 v kostce I	Seminář	31. 3. 2026
Ústí nad Labem	Dotace 2026 v kostce II	Seminář	2. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Webinar online MS Teams	Webinář	7. 4. 2026
Brno	Jednotná žádost 2026	Seminář	7. 4. 2026
Opava	Jednotná žádost 2026	Seminář	7. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Kutná Hora (Lorec)	Seminář	7. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026

České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Jihočeský kraj	Seminář	7.–9. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Plzeňský kraj	Seminář	8. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Šumperk	Seminář	8. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Kunovice	Seminář	8. 4. 2026
Opava	Jednotná žádost 2026	Seminář	8. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Nymburk (Straky)	Seminář	8. 4. 2026
Ústí nad Labem	Jednotná žádost 2026	Seminář	8. 4. 2026
České Budějovice	Jednotná žádost 2026 v rámci SP SZP na období 2023–2027 – Plzeňský kraj	Seminář	9. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Přerov	Seminář	9. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Zášov	Seminář	9. 4. 2026
Brno	Jednotná žádost 2026	Seminář	9. 4. 2026
Opava	Jednotná žádost 2026	Seminář	9. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Benešov (Struhařov)	Seminář	9. 4. 2026
Ústí nad Labem	Jednotná žádost 2026	Seminář	9. 4. 2026
Hradec Králové	Jednotná žádost 2026	Webinář	9. 4. 2026

Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Velká Bystřice	Seminář	10. 4. 2026
Olomouc	Jednotná žádost 2026 pro Olomoucký a Zlínský kraj – Zádveřice	Seminář	10. 4. 2026
Opava	Jednotná žádost 2026	Seminář	10. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Kolín (Němčice)	Seminář	10. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Beroun (Beroun)	Seminář	13. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Příbram (Krásná Hora)	Seminář	14. 4. 2026
České Budějovice	Dobrá praxe na vlastní oči. Exkurze na místa, kde se dobré nápady mění ve skutečnost.	Exkurze ČR	14.–15. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Rakovník (Kněževes)	Seminář	15. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Kladno (Zichovec)	Seminář	16. 4. 2026
Brno	Cesty za poznáním moravského venkova	Exkurze ČR	16.–17. 4. 2026
Opava	Pěstujeme nevšedně všedně	Seminář s exkurzí	17. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Hl. m. Praha (Slezská)	Seminář	17. 4. 2026
Praha	Podblanický farmářský trh 2026	Prezentační aktivita	18. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Mladá Boleslav (Bezno)	Seminář	20. 4. 2026
Praha	Dotace 2026 – Jednotná žádost – Mělník (Hostín)	Seminář	21. 4. 2026
Brno	Místní produkce a zdravá škola – spolupráce a podpora krátkých dodavatelských řetězců	Workshop	23. 4. 2026
Praha	Exkurze po zajímavých projektech MAS Nad Prahou	Exkurze ČR	23.–24. 4. 2026
České Budějovice	Čerpáme dotace ze SP SZP na období 2023–2027 – Pozemkové úpravy	Workshop s exkurzí	28.–29. 4. 2026
Brno	Místní produkce a zdravá škola – spolupráce a podpora krátkých dodavatelských řetězců	Workshop	29. 4. 2026